

Against the Landscaping Frenzy **Contra la frenesia paisatgística**

While I do not wish the following lines to be interpreted as criticism against the idea of preserving a country's natural beauties, I feel I must express a certain reserve as regards what we might call the "current landscaping frenzy". I detect here a certain dose of ambiguity, a certain danger in the "all landscape" —as in the "all culture" or in any other "all terrain" manifestation— which levels and banalises everything it encounters, swallowing up all inconvenient reliefs.

Today some places appear before us which have something to say while others have nothing. More than ever we witness the experience of discontinuity —fractures, voids, insignificances and heights—, and if this experience has a certain validity, it is incongruent to attempt to convert everything into a certain nostalgic notion of "landscape".

People obviously prefer pleasant surroundings; however, it would be expedient to differentiate between surroundings and landscape and measure the sacrifices the user would be willing to make in order correctly to resolve the latter. If I may be allowed to generalise, I am convinced that the winter tourist seeks first and foremost the amount of snow and the pleasures of skiing and après-ski. Although he certainly glances at the beauty surrounding him, the position and gradient of the ski lift and the difficulty of the runs are of greater interest to him than any sublime quality of the mountain. And we might make the same analysis as regards the beach, which is no longer that golden strand, fruit of the millennial action of the waves, but rather a preferably flat surface to be covered with airbeds, cushions and flesh; the smell of the sea has given way to the smell of Ambré Solaire.

What the user, that is, the common "tourist" in search of an extra-urban landscape (be it sea or mountain), likes about ski or coastal resorts is precisely their hyper-urban quality. The shopping arcades, the crêperies and pizza huts, ice-cream indigestions and second-hand clothes stalls, all even more striking than those he sees normally. We should not limit the scope of the word landscape. Today we are beginning to admit that a landscape is a cultural, rather than a natural, phenomenon, a notion which allows us to state that "we are the authors of our own landscapes". Hence a certain fervour for the simulacrum, for the mise-en-scène. We were going to encounter nature, and find that we are the spectators of a "produced" work. But what we admit in the case of art we find harder to accept in that of a landscape to which we ascribed other aspects of reality.

In front of this frenetic ecological will of a "landscape predominance", we must beware of another danger: that of a well protected natural landscape, conditioned in such a way that it loses its secret, invisible face and becomes comple-

No voldria que s'interpretessin les línies següents com una crítica contra la idea de preservar les belleses naturals d'un país. No obstant això, crec necessari haver de manifestar una certa reserva entorn d'allò que podríem denominar "actual frenesia paisatgística". Observo una certa dosi d'ambigüitat, un cert perill en el "tot paisatge" —com en el "tot cultura" o en qualsevol altra manifestació "tot terreny"— que anivella i fa banal tot allò que troba i s'empassa tots els relleus incòmodes.

Avui apareixen davant nosaltres indrets que ens parlen i també d'altres que no tenen res a dir-nos. Posseïm més que mai l'experiència de la discontinuïtat (fractures, buits, insignificances i punts àlgids), i si aquesta experiència posseeix una validesa determinada resulta incongruent voler convertir-ho tot en una certa noció nostàlgica de "paisatge".

Evidentment, els homes prefereixen un entorn agradable. Però interessaria diferenciar el problema de l'entorn del problema del paisatge i mesurar els sacrificis que l'usuari estaria disposat a acceptar per tal de resoldre correctament el segon. Si se'm permet generalitzar, estic convençut que en el cas del turista hivernal, l'usuari busca primer la quantitat de neu, els plaers de l'esquí i del postesquí, bé que dediqui —això sí— una mirada fugaç a la bellesa que l'envolta. La posició i el grau de desnivell dels telesquís, els telefèrics, la dificultat de les pistes, li interessaran més que allò que la muntanya pugui tenir de sublim... I podríem fer la mateixa anàlisi pel que fa a la mar. La platja no és aquella sorra daurada fruit del moviment mil·lenari de les onades, sinó, més aviat, una superfície preferentment plana, susceptible de cobrir-se de matalassos, coixins i carns: l'olor de la mar ha deixat pas a la de l'Ambré Solaire.

Allò que més agrada a l'usuari —és a dir, a aquell "turista" comú a la recerca d'un paisatge extraurbà (mar o muntanya)— de les estacions d'esquí o dels centres costaners és precisament la seva hiperurbanitat. Les galeries comercials, les creperies i les pizzeries, les indigestions de gelat i les botigues de roba de segona mà, encara més cridaneres que les que veu habitualment. No hauríem de reduir, doncs, l'abast de la paraula paisatge. Avui, comença a admetre's que un paisatge és un fet cultural, no natural; una noció que permet afirmar-nos: «Som els autors dels nostres propis paisatges». D'aquí prové un cert fervor cap al simulacre, la posada en escena. Pensàvem anar a l'encontre de la naturalesa i som els espectadors d'una obra "produïda". Amb tot, allò que admetem si es tracta d'art, ho acceptem amb més dificultats en el cas d'una naturalesa a la qual acreditàvem altres reflexos de realitat.

Davant la voluntat ecològica i frenètica d'un "predomini paisatgístic", hem de protegir-nos d'un altre tipus de perill: el d'un paisatge natural ben protegit, condicionat de manera que, a l'últim, perderà la seva faç invisible i secreta exposant-se completament

tely exposed, like a great display window. National parks, reservations, protected areas... a country transformed into an immense complex of parks. I realise that a complete transformation of the territory into "landscape" will never take place. All I desire is that it should not become an obsession; that what is colonised and what is wild should together continue to diversify its surface. And I say this in opposition to all those who affirm that a landscape should allow for a certain reading. Should we offer our sight a "readable" landscape, already constituted before our presence is felt? It strikes me as more moving, complex and rich to order a territory our way, even though we might become lost, for this "landscaping frenzy" does not set out merely to safeguard, it also implies a presumption: that of adding a "plus", of making everything even "prettier". It is thus that disfigurements and overcharging occur.

I do not therefore advocate a policy of neglect, but rather of moderation; leave things to their destiny and do not stamp them with a certain "mark" to the detriment of what was transforming. Architects, landscape artists and city planners contribute day after day to modifying a landscape which, like all living beings, is in a state of constant transformation. I should like to reassure them so that they do not have to live with the obsession of ever possible failures or half successes. Their task forms part of a broader social life capable eventually of absorbing certain faux pas.

In this sense, many cities continue allowing me to listen to their singular music. They live according to their own modulations which are picked up by those sensitive to them. The executed project for a garden will provide them with greater beauty, but their destiny does not depend on this. They are cities that become transformed in a natural way because, in them, people are no longer the same because their footsteps no longer make the same sound; they have another way of occupying space. What must be avoided is an upheaval so radical that no subsequent reappropriation is possible. I do not therefore advocate indifference; rather, I say "let us be wary, but inventive; our acts form part of a permanent evolution that surpasses us all". The layout of a motorway, the way in which the traveller arrives at the gates of a city, plays a fundamental role today. Our analysis, our observations, would demand therefore a nuance in that urbanism and the landscape dimension run parallel.

The world is not yet silent, we have yet to witness people's refusal to live together, to invent their earth day after day. For when this happens, we will find ourselves in the face of a neglect that nobody would be able to repair.

com un gran aparador. Parcs naturals, reserves naturals, indrets protegits... un país transformat en un immens conjunt de parcs. Comprenc que una feina d'aquesta mena, convertir en "paisatge" el conjunt del territori, no es farà, ni a llarg termini. Vull únicament que no sigui una obsessió; que allò colonitzat i allò salvatge continuïn, junts, diversificant-ne la superfície. I això en contra de tots aquells que afirmen que un paisatge ha de permetre una certa lectura. Havíem imposat les lectures de la ciutat, les exportàvem al camp. En efecte, cal que oferim forçosament a la nostra mirada un paisatge "llegible", ja constituït abans de la nostra presència? Em sembla commovedor, complex i ric ordenar a la nostra manera un territori, malgrat que ens hi perdem. Perquè aquesta "frenesia paisatgística" no pretén només salvaguardar, implica també una presumpció: voler afegir-hi un "plus", fer-lo encara "més bonic". És així com es desfigura i es sobrecarrega pel simple desig d'embellir. No predico, doncs, una política de l'abandó, sinó únicament moderació; deixar les coses al seu destí, no imprimir-les d'una "marca" determinada a costa d'allò que es transformava. Els responsables tècnics -arquitectes, paisatgistes, urbanistes- contribueixen dia rere dia a modificar un paisatge que, com tot ésser vivent, té per característica transformar-se. M'agradaria tranquil·litzar-los perquè no visquin amb l'obsessió d'un fracàs o d'un mig-èxit, sempre possibles. La seva feina s'insereix en una vida social més àmplia, capaç d'absorbir eventualment determinats passos en fals.

En aquest sentit, moltes ciutats continuen deixant-me escoltar la seva música singular. Viuen segons modulacions pròpies per als que saben estar atents. El projecte i la realització d'un jardí els aportaran un augment de la bellesa, però el seu destí no depèn de la seva execució. Són ciutats que es modifiquen d'una manera natural perquè, en aquestes ciutats, els homes ja no són els mateixos, perquè els seus passos no sonen de la mateixa manera, perquè tenen una altra manera d'ocupar l'espai. Allò que cal evitar és un trastorn tan radical que no permeti després una possible reapropiació. No advoco, doncs, per la indiferència -«tot s'arreglarà». Dic més aviat «siguem vigilants, però inventius; els nostres gestos s'insereixen en una evolució permanent que ens sobrepassa a tots».

El traçat d'una autopista, la manera com arriba el viatger a les portes de la ciutat, tenen avui un paper fonamental. La nostra anàlisi, les nostres observacions, exigirien, doncs, una matisació, ja que l'urbanisme i la dimensió d'allò paisatgístic van paral·lels. Malgrat tot, l'essencial cap en poques línies: el món encara no és silenciós, encara no assistim a la renúncia dels homes a viure junts, a inventar, dia rere dia, la seva terra, perquè aleshores ens trobaríem davant una deixadesa que ja no podria remeiar ningú.

Paul Sansot

This text is an extract of the article "Autour de la frénésie paysagère" published in L'Architecture d'Aujourd'hui no.279 (February 1992). We would like to thank this magazine for its permission to include these extracts here.

Aquest text és un extracte de l'article "Autour de la frénésie paysagère" publicat per l'autor a L'Architecture d'Aujourd'hui núm.279 (febrer 1992). Agraïm a aquesta revista l'autorització concedida per a la seva reproducció.

Q DOCUMENTS

Posicions Rosa Barba

Positions Les grans formes del Territori
The large forms of the Territory

Proposicions Ordenacions turístiques

Propositions Tourist developments

Rosa Barba, Ricard Pie

Carles Ferrater, Agustí Borrell, Carles Borrell

Renzo Piano

Edouard François, François Roche

Dossier Antoni Bonet.

Punta Ballena revisitada

Punta Ballena revisited

Felipe Pich, Antoni Bonet, Jorge Nudelmann